

BETÆNKNING**Afgivet af Familie- og Sundhedsudvalget****vedrørende**

Forslag til Inatsisartutbeslutning om, at Naalakkersuisut pålægges at tage initiativ til at undersøge mulighed for at oprette en landsdækkende demenskoordinator. Resultatet af undersøgelsen skal fremlægges til Inatsisartut forårssamling, FM2024.

(Medlem af Inatsisartut Paneeraq Olsen, Naleraq)

Afgivet til forslagens 2. behandling

Udvalget har under behandlingen bestået af:

Medlem af Inatsisartut Mala Høy Kúko, Siumut, formand

Medlem af Inatsisartut Bjørk L. Kristensen, Demokraatit, næstformand

Medlem af Inatsisartut Hans Peter Poulsen, Siumut

Medlem af Inatsisartut Mikivuk Thomassen, Inuit Ataqatigiit

Medlem af Inatsisartut Eqaluk Høegh, Inuit Ataqatigiit

Medlem af Inatsisartut Najaaraq Møller, Siumut

Medlem af Inatsisartut Paneeraq Olsen, Naleraq

Udvalget har efter 1. behandlingen 11.maj under FM2023 gennemgået forslaget.

1. Forslagets indhold og formål

Nærværende forslag har som formål at Naalakkersuisut pålægges at tage initiativ til at undersøge muligheden for at oprette en landsdækkende demenskoordinator og resultaterne af denne undersøgelse skal fremlægges til Inatsisartut til FM2024.

2. Førstebehandling af forslaget i Inatsisartut

Forslagets indhold fik god opbakning fra partierne, men Naalakkersuisut indstillede forslaget til forkastelse med den begrundelse at overvejelser om en landsdækkende demenskoordinator allerede er i gang som led i Ældrestrategien. Forslaget blev henvist til grundig udvalgsbehandling.

3. Forslagets økonomiske konsekvenser

Det fremgår af § 33, stk. 1, i Inatsisartuts forretningsorden, at de økonomiske og administrative konsekvenser ved realiseringen af beslutningsforslag skal beskrives i forslaget's grundelse. Forslagsstiller har estimeret omkostningerne til realiseringen af forslaget til en årnormering for en AC-fuldmægtig på 500.000 kr. Udvalget har ingen bemærkninger.

4. Samråd

Udvalget har som led i udvalgets behandling af forslaget haft Naalakkersuisoq for Sociale Anliggender, Arbejdsmarked og Indenrigsanliggender i samråd. Kopi af samrådsindkaldelsen og kopi af Naalakkersuisoq's talepapir er vedlagt nærværende betænkning som **bilag 1**.

5. Deputationer

Ældretalsmanden har haft foretræde for udvalget i forbindelse med udvalgsbehandlingen.

6. Udvalgets behandling af forslaget

Det er helt klart udvalgets vurdering og overbevisning, at der er behov for en landsdækkende demenskoordinator. Når en borger får konstateret demens er der behov for omfattende støtte, rådgivning, vejledning og hjælp i dagligdagen, både hos den demensramte, men i allerhøjeste grad også de pårørende. Derudover er det udvalgets vurdering, at en landsdækkende demenskoordinator kan være med til at sikre hjælp og koordinere indsatsen fra sundhedsvæsenet og kommunerne. Med den rette uddannelse kan demenskoordinatoren også bidrage med fagligt input, faglig udvikling og rådgive alderdomshjem og plejehjem i de forskellige demensformer samt individuelt tilpasset pleje og omsorg. Derfor anser udvalget forslaget som et helt relevant tiltag og en fremtidssikring af den pleje og omsorg som et tiltagende antal ældre vil få behov for.

6.1 Pleje og omsorg til demensramte og dennes pårørende

Udvalget blev præsenteret for informationer om de aktuelle problemstillinger som den demensramte og familien står med i dagligdagen via Ældretalsmandens oplæg til udvalget. Behovet for pleje, støtte og hjælp i dagligdagen er stort over hele Grønland og indsatsen er forskellig fra kommune til kommune. Enkelte kommuner har 1 demenskoordinator ansat for hele kommunen. Det er udvalgets forståelse at der er behov for meget mere koordination, vidensdeling og retningslinjer til alle medarbejdere der arbejder med demens og deres pårørende.

Under samrådet gjorde Naalakkersuisoq rede for de kommende initiativer som er ved at blive planlagt. Det fremgik, at Naalakkersuisuts Ældrestrategi har et øget fokus på demens og at der er behov for styrkelse af indsatsen lokalt, nationalt og i samarbejde med relevante aktører. Der er planer om at indlede dialog med kommunerne og sundhedsvæsenet. Naalakkersuisut har

således planer om både borgerrettede initiativer og den demenskampagne som blev nævnt under 1.behandlingen af forslaget.

Naalakkersuisut er ekstra opmærksomme på, at der i de enkelte alderdomshjem kan være behov for styrkelse og opmærksomhed om lovgivning omkring demens, eksempelvis Inatsisartutlov om magtanvendelse inden for det sociale område og dette er udvalget enige i. Naalakkersuisut er derfor ikke afvisende overfor overvejelser om konkret opkvalificering i kommunernes andre afdelinger.

Det er udvalgets forståelse at der er et presserende behov for opkvalificering og faglig styrkelse, hvis målsætningerne om øget indsats for demensramte og deres pårørende skal løftes. Helt grundlæggende går nærværende forslag på, at undersøge muligheden for at oprette en stilling der har en overordnet funktion, da der endnu ikke er ansat demenskoordinatorer i alle kommuner.

Udvalgets indstillinger

- Et flertal i udvalget bestående af repræsentanter fra Siumut og Demokraatit indstiller forslaget til forkastelse

Med disse bemærkninger, og med den i betænkningen anførte forståelse, skal udvalget overgive forslaget til 2. behandling.

Mala Høy Kúko
Formand

Bjørk L. Kristensen
Næstformand

Hans Peter Poulsen

Najaaraq Møller

Mikivsuk Thomassen

Eqaluk Høegh

Paneeraq Olsen

Naalakkersuisoq for Sociale Anliggender,
Arbejdsmarked og Indenrigsanliggender

isn@nanog.gl

Dato: 16-05-2023

J.nr.: 01.38.01.04-00042

Indkaldelse til samråd med Familie og Sundhedsudvalget torsdag den 25. maj 2023 kl. 10-11 i mødelokale Lars Chemnitz

Familie og Sundhedsudvalget indkalder hermed Naalakkersuisoq for Sociale Anliggender, Arbejdsmarked og Indenrigsanliggender til samråd.

Udvalget ønsker på samrådet at drøfte følgende:

1. Det fremgår af processen for implementeringen af Naalakkersuisuts Ældrestrategi, at der vil være en demenskampagne som er rettet mod fagpersoner og pårørende. Vil Naalakkersuisut kun arbejde med informationskampagnen? Er der overvejelser om borgerrettede initiativer, f.eks. tilbud om konkrete samtaler, rådgivningstilbud, dialogtilbud eller lign.?
2. Det fremgår også, at der i anden fase af processen for implementeringen, vil personalet på alderdomshjemmene blive undervist og opkvalificeret om pleje til personer med demens. Hvilke overvejelser har Naalakkersuisut i forhold til andre medarbejdere eks. medarbejdere i kommunens ældreafdelinger, hjemmehjælpere og pårørende, er der konkrete planer eller er det kun informationskampagnen Naalakkersuisut har planlagt for disse grupper?
3. Hvem skal koordinere disse forskellige tiltag som rummes i Ældrestrategien?
4. Har Naalakkersuisut overvejelser og/ eller planer om at oprette en landsdækkende og/ eller lokale demenskoordinator-stillinger?

Udvalget påregner at stille opfølgende spørgsmål under samrådet.

Udvalget har som målsætning, at et samråd i videst mulige omfang skal tage form af en politisk drøftelse imellem Udvalget og Naalakkersuisoq for Sociale Anliggender, Arbejdsmarked og Indenrigsanliggender – typisk om prioriteringer og målsætninger. Ved den mundtlige drøftelse bør så vidt muligt benyttes frit foredrag.

Udvalget ønsker endelig at modtage et notat på grønlandsk og dansk om foranstående spørgsmål i forlængelse af samrådet. Notatet bedes sendt elektronisk til mika@ina.alla.gl senest umiddelbart efter samrådet. Såfremt notatet medbringes og anvendes under samrådet bedes en kopi givet til Udvalgets tolk umiddelbart ved samrådets begyndelse.

Med venlig hilsen

Mala Høy Kùko

Udvalgsformand

Familie- og Sundhedsudvalget
Inatsisartut

22-05-2023
Sags nr. 2023-13675
Akt. id. 23013247

Postboks 970
3900 Nuuk
Tlf. (+299) 34 50 00
Fax (+299) 34 63 64
E-mail: isn@nanoq.gl
www.naalakkersuisut.gl

Svar på spørgsmål fra Familie- og Sundhedsudvalget fremsendt inden mødet torsdag den 25. maj 2023 i forbindelse med udvalgets behandling af punkt FM2023/125.

Familie- og Sundhedsudvalget har indkaldt Naalakkersuisoq for Sociale Anliggender, Arbejdsmarked og Indenrigsanliggender til samråd torsdag d. 25. maj 2023 og har i den forbindelse fremsendt følgende spørgsmål til besvarelse. Spørgsmålene er gengivet nedenfor, efterfulgt af svar.

- 1. Det fremgår af processen for implementeringen af Naalakkersuisuts Ældrestrategi, at der vil være en demenskampagne som er rettet mod fagpersoner og pårørende. Vil Naalakkersuisut kun arbejde med informationskampagnen? Er der overvejelser om borgerrettede initiativer, f.eks. tilbud om konkrete samtaler, rådgivningstilbud, dialogtilbud eller lign.?**

Naalakkersuisuts ældrestrategi har overordnet et øget fokus på demens. Det er Naalakkersuisuts ønske at demensindsatsen bliver styrket i samarbejde med de aktører, der arbejder med borgerne hver dag, hvorfor deres input og forslag er uundværlig i processen og skal være med til at kvalificere indsatserne.

Initiativ nr. 7, *Demenskampagne rettet mod fagpersoner og pårørende*, omhandler både borgerrettede initiativer, og initiativer der skal styrke fagligheden for medarbejderne på demensområdet. Initiativ nr. 7 er således blot ét ud af flere initiativer, der skal være med til at sikre, at ældre får et værdigt og godt liv.

Drøftelser med de aktuelle aktører på demensområdet indgår derfor i arbejdet med initiativet for at sikre, at der findes fagligt baserede løsninger. Initiativ nr. 7 er ikke begrænset til en informationskampagne, men har til formål at afdække og finde løsninger der kan styrke demensområdet som helhed. Der tages udgangspunkt i en informationskampagne, men det vil være nærliggende, at der i dialogen med kommunerne og sundhedsvæsnets fagpersoner, også bør indgå overvejelser om andre tilbud og initiativer. Implementering af yderligere initiativer afhænger af yderligere finansiering. Naalakkersuisut vil inddrage udvalget i disse overvejelser, hvis eventuelle yderligere tilbud skal finansieres.

2. Det fremgår også, at der i anden fase af processen for implementeringen, vil personalet på alderdomshjemmene blive undervist og opkvalificeret om pleje til personer med demens. Hvilke overvejelser har Naalakkersuisut i forhold til andre medarbejdere eks. medarbejdere i kommunens ældreafdelinger, hjemmehjælpere og pårørende, er der konkrete planer eller er det kun informationskampagnen Naalakkersuisut har planlagt for disse grupper?

Implementeringsprocessen som beskrevet i strategien er ikke absolut, men skal ses om et umiddelbart forslag til at opnå de beskrevne mål. Arbejdet omkring implementering vil derfor udvikles yderligere i samarbejde med de relevante aktører i forbindelse med arbejdet med initiativ nr. 7. Naalakkersuisut foreslår at det som udgangspunkt er på alderdomshjemmenes personale der skal styrkes, fordi manglende viden om demens kan være svært for personalet at håndtere og føre til unødigt magtanvendelse, ligesom demente kan påvirke livskvaliteten for de andre borgere på alderdomshjemmene.

Naalakkersuisut ønsker at alle der arbejder med demens har øget viden. Derfor er Naalakkersuisut ikke afvisende overfor overvejelser om konkret opkvalificering i kommunernes andre afdelinger.

3. Hvem skal koordinere disse forskellige tiltag som rummes i Ældrestrategien?

Departementet for Sociale Anliggender, Arbejdsmarked og Indenrigsanliggender har udarbejdet ældrestrategien. Departementet koordinerer derfor som udgangspunkt de forskellige tiltag og initiativer. Strategien kan dog ikke lykkes uden et tæt samarbejde med andre ressortområder, kommuner og sundhedsvæsen. Derfor vil indsatserne også koordineres tværsektorielt med relevante samarbejdspartnere.

4. Har Naalakkersuisut overvejelser og/ eller planer om at oprette en landsdækkende og/ eller lokale demenskoordinator-stillinger?

Dette er et relevant forslag, som også er blevet drøftet i forbindelse med udarbejdelsen af ældrestrategien. Det er Naalakkersuisuts opfattelse, at ældreområdet og demensindsatsen bliver styrket i samarbejde med de aktører, som arbejder med borgerne hver dag. Nationale demenskoordinatorer kan være én af mange gode løsninger til at øge fokus på demens, men Naalakkersuisut vil gerne arbejde for, at der udarbejdes en samlet forbedret demensmodel, som både kommuner og sundhedsvæsen vil støtte. Overvejelser om nationale demenskoordinatorer vil derfor indgå i det allerede igangsatte arbejde med implementeringen af ældrestrategien.

Med venlig hilsen

Jess Svane